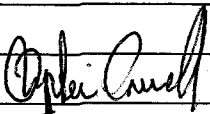

KI-notat nr.: 112/2010 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Røldal - Suldal Kraft AS/Midtlægre kraftverk	
Fylke/kommune:	Hordaland/Odda	
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:
Dato:	22 DES 2010	
Vår ref.:	NVE 200803487 - 27	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til bygging av Midtlægre kraftverk i Odda kommune, Hordaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
NVEs konklusjon etter vannressursloven	2
NVEs konklusjon etter oreigningsloven	2
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	5
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	11
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	11
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	13
NVEs vurdering	17
NVEs konklusjon etter vannressursloven	25
NVEs vurdering og konklusjon etter oreigningsloven	25

Sammendrag

Røldal-Suldal kraft AS søker etter vannressursloven om tillatelse til å bygge Midtlægre kraftverk i Røldal i Odda kommune. Det er også søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg og om ekspropriasjon av fast eiendom.

Prosjektområdet ligger i Odda kommune i Hordaland fylke. Nedbørfeltet er 15,7 km² og drenerer ut i Votnamagasinet. Langs den planlagt utbygde strekningen går det en grusvei langs øvre deler av vassdraget opp til en steinfyllingsdam ved Kaldevatnet. Kaldevasselve blir brukt til å overføre vann mellom Kaldevatn og Votna på vinterstid. En ev utbygging har til hensikt å nytte energien i fallet mellom Kaldevatnet og Votna. Det er ikke krav om slipp av minstevannføring på strekningen i dag. En utbygging iht. planene vil innebære en begrenset reduksjon av INON områder som tilsvarer et bortfall på 0,12 km² sone 2.

Det planlagte kraftverket har lavt konfliktnivå, og høringsinstansene mener den planlagte utbyggingen kan aksepteres. Den største negative effekten er knyttet til virkninger for landskap samt forstyrrelser på rein i anleggsperioden. Det er ikke planlagt slipp av minstevannføring.

Det er ikke registrert viktige naturtyper i influensområdet.

Det ble registrert en tett bestand av karplanten søterot i influensområdet under NVEs befarings. Denne planten var med i den Norske rødlista fra 2006, men er tatt ut av den Norske rødlista fra 2010. Det er også registrert to automatiske fredete kulturminner (gamle ferdselsveger) i influensområdet.

Fylkeskommunen uttaler at de ved søknad om dispensasjon og frigivelse vil anbefale at Riksantikvaren imøtekommer dette. Influensområdet har status som nasjonalt villreinområde. Dette er områder som blir kategorisert som spesielt viktig for at villreinen skal kunne opprettholde en livskraftig bestand og ivareta artens framtid i Norge. Området har blitt vurdert til stor verdi for villrein i fylkesdelplan for småkraftverk. Røldal – Suldal kraft AS har derfor gjort en tilleggsutredning om villrein i området. Denne viser at reinen i liten grad vil bli påvirket bortsett fra ved noe forstyrrelse i anleggsperioden. NVE mener det er av betydning at framføring av vannvei ivaretar hensynet til villrein i området, samt at det landskapsmessige blir ivaretatt. Ev. forstyrrende anleggsarbeid bør foregå i perioder av sesongen når området er mindre viktig for rein. Dette er forhold som kan ivaretas ved godkjenning av arealplaner.

En utbygging av Midtlægre kraftverk som omsøkt vil gi ca. 13,8 GWh ny årlig energiproduksjon. Tiltaket vil gi inntekter til Røldal – Suldal kraft AS og kan bidra til lokal verdiskapning og næringsutvikling.

Med avbøtende tiltak, som restriksjoner på tidspunktet for anleggsdrift og landskapsmessige tilpasninger ved etablering av dam og rørgate, vil skadevirkningene for landskap og miljø etter vårt syn være akseptable. Vi kan ikke se at det foreligger andre forhold som berører allmenne interesser i vesentlig grad.

NVEs konklusjon etter vannressursloven

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Røldal – Suldal kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Midtlægre kraftverk. Det gis tillatelse til å regulere tjern på kote 1183 nedenfor Kaldevatnet med 0,5 meter. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

NVEs konklusjon etter oreigningsloven

For samtykke til ekspropriasjon av rettigheter er det krav om at tiltaket utvilsomt skal være til mer nytte enn skade, etter vår oppfatning må dette anses som den samfunnsmessige nytten. Normalt så er NVE restriktive med å gi samtykke til ekspropriasjon av rettigheter for utnyttelse av små kraftverk. I dette tilfellet har vi likevel lagt vekt på at en utbygging vil gi en bedre utnyttelse av vannkraftressursene i et allerede sterkt regulert vassdrag.

I den grad det ikke oppnås minnelig avtale med berørte rettighetshavere gir NVE samtykke til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter for utbygging og drift av Midtlægre kraftverk. Samtykket er gitt i medhold av oreigningsloven § 2, nr. 51. Samtykket faller bort dersom dersom skjønn ikke er påkrevd innen ett år, jf. oreigningsloven § 16.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Røldal-Suldal Kraft AS, datert 12.06.2008:

"Hydro arbeider kontinuerlig med å utvikle nye prosjekter for å øke kraftproduksjonen ved forbedret utnyttelse av ressursene innenfor eksisterende konsesjonsområder.

For å utnytte et fall på ca 153 meter på en eksisterende overføring fra Kaldevatn i Odda kommune, er det et ønske om å bygge en ny kraftstasjon ved Midtlægrevatn. Tiltaket er beregnet til å gi en årlig produksjon på 13,8 GWh/år. Kaldevasselv har i dag ikke naturlig vannføring ut over et lite lokaltilsig, og den foreslåtte utbyggingen kan i praksis derfor betraktes som et O/U tiltak knyttet til Røldal-Suldal som et småkraftverk.

Vedlagte søknad beskriver det aktuelle tiltaket samt de konsekvenser tiltaket vil ha på omgivelsene.

Det søkes på vegne av RSK AS om tillatelser i medhold av følgende lovverk:

- *Lov av 24. november 2000 om vassdrag og grunnvann, jfr. § 8*

Det søkes om konsesjon for bygging av Midtlægre kraftverk hovedsakelig i samsvar med vedlagte planer.

- *Lov av 29. juni 1990 om produksjon, omforming, overføring og omsetning av energi*

Det søkes om tillatelse til å bygge og drive de nødvendige elektriske anlegg i tilknytning til Midtlægre kraftverk med tilhørende kraftlinjer som beskrevet i søknaden

- *Lov av 23. oktober 1959 om oreigning av fast eiendom.*

Retten til å regulere den aktuelle elvestrekningen ved å magasinere tilsiget i Kaldevatn ble ervervet ved ekspropriasjon i 1972. Elvestrekningen ble den gang erstattet som totalskadd. Rett til å utnytte fallet på samme elvestrekning ble imidlertid ikke ervervet gjennom ekspropriasjonen. Fordi man på den tiden ikke så verdien i å utnytte dette fallet. Grunneierne vil derfor ha rett på ytterligere kompensasjon dersom fallet skal benyttes til energiproduksjon.

Hydro og grunneierne har hatt en dialog om planene og grunneierne har ikke hatt innsigelser mot disse. Hydro tar sikte på å forhandle fram minnelige avtaler med berørte grunneiere om kompensasjon for bruk av fallet samt nødvendig grunn og rettigheter for øvrig i forbindelse med utbyggingen. For det tilfellet at forhandlingene ikke fører fram søkes det om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslovens § 2 nr 51.

I og med at elvestrekningen allerede er ervervet av RSK, kan ikke grunneierne selv utnytte dette fallet.

Fallet tilsvarer 2755 nat.hk, og er følgelig ikke betinget av ervervskonsesjon."

Midtlægre kraftverk, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Ev. alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	15,7	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	41,1	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	83	
Middelvannføring	m ³ /s	1,303	
Alminnelig lavvannføring	l/s	47	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	310	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	31	
KRAFTVERK			
Inntak	moh.	1183	
Avløp	moh.	1029	
Lengde på berørt elvestrekning	m/km		
Brutto fallhøyde	m	153,5	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³		
Slukeevne, maks	m ³ /s el. l/s		
Slukeevne, min	m ³ /s el. l/s		
Tilløpsrør, diameter	mm		
Tunnel, tverrsnitt	m ²		
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2600	
Installert effekt, maks	MW	3	
Bruktid	timer	4600	
MAGASIN			
Magasinvolum	mill. m ³	0,03	
HRV	moh.	1183	
LRV	moh.	1182,5	
PRODUKSJON			
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	13,2	
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	0,6	
Produksjon, årlig middel	GWh	13,8	
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad	mill.kr	41	
Utbyggingspris	kr/kWh	2,97	
Midtlægre kraftverk, Elektriske anlegg			
GENERATOR			
Ytelse	MVA	3,3	
Spenning	kV	0,69	
TRANSFORMATOR			
Ytelse	MVA	3,3	
Omsetning	kV/kV	0,69/22	
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)			
Lengde	km	1,0	
Nominell spenning	kV	22	
Luftlinje 41			

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Odda kommune gjorde følgende vedtak i kommunestyret den 23.09.2009:

"Odda kommune er i utgangspunktet positiv til søknad om bygging av Midtlægge kraftverk, men avventer endelig behandling til det foreligger en villreinfaglig rapport og registrering av kulturminner i området."

Fra saksutredningen refererer vi videre.

[...]

Vurdering av naturkonsekvenser som følge av tiltaket

Natur

Det er ingen rødlistearter i utbyggingsområdet som allerede er betydelig påvirket av tidligere utbyggingar. Det er ikkje knyttet spesielle verneverdier til området. Verdisetting mht. biologisk mangfold og verneinteresser er satt til liten til middels negativ.

Tiltaket vil ikke gi verdiendringer av påviste naturmiljøer. Virkningene av tiltaket på biologisk mangfold vil være lite. Tiltaket vil heller ikke medføre noen vesentlige virkninger på fiskebestandene eller andre ferskvannsorganismer.

Tapet av inngrepsfrie naturområder er svært marginalt (0,12km²).

Rådmannens kommentarer

Vassdraget ligger i "Grønn sone" i Odda kommunes "Kommunedelplan for energi og vassdrag".

Villreinnemnda for Setesdalområdet har hatt saken til høring, se vedlegg. Nemnda gir klart uttrykk for at Rådgivende biologer mangler viten og kompetanse omkring villrein og villreinområdene og ber NVE pålegge Hydro å utarbeide en villreinfaglig rapport. Nemnda vil ta saken om utbygging opp igjen når en slik rapport foreligger.

Det aktuelle utbyggingsområdet ligger innenfor nasjonalt villreinområde og Europeisk villreinregion. Miljøverndepartementet legger til grunn at arbeidet med å sikre villreinens leveområder blir prioritert i de nasjonale villreinområdene.

I forbindelse med Fylkesdelplanen for villreinens leveområder på Hardangervidda som er under utarbeidelse av Norsk Villreinsenter, er det utarbeidet kart som viser at den planlagte rørgatetraseen krysser trekkroute gjennom Dyrskar.

"Influensområdet for utbygging av Midtlægge kraftverk er tidligere beskrevet som viktig vinterbeiteområde for villrein i NOU 1974:30. I Samla plan fra 1984 ble det oppgitt at det beitet 2 — 3000 villrein fra både Setesdal- og Hardangerviddastammen på ettervinteren, mens området ble brukt av 50 — 100 reinsbukker fra Setesdalstammen om sommeren. I de seinere år har to viktige trekkruiter for villrein passert over det området som rørgata er tenkt lagt (pers. medd. Karl G. Hoven)" — sitert fra høringsuttalelsen fra Setesdal Villreinnemnd.

[...]

Fylkesmannen i Hordaland uttaler følgende i brev av 09.03.2009:

[...]

"Fylkesmannens vurdering av prosjektet

Midtlæger kraftverk vil utnytte energien i et fall/område som allerede er sterkt regulert. Etter bygging av kraftverket vil tappingen fra Kaldevatn gjennom Kaldevasselve opphøre og vannet vil utnyttes i det nye kraftverket før det slippes ut i Midtlægervatn. Vannføringen i Kaldevasselve vil således hovedsakelig komme fra lokalfeltet nedstrøms inntaksmagasinet som bygges ved vann kote 1183.

Tidligere inngrep i området i forbindelse med utbygging/regulering gjør at området i dag er sterkt preget av tyngre tekniske inngrep. Kraftstasjonen og den nye kraftilinjen som ev. skal bygges, vil være de mest synlige effekter av utbyggingen, men p.g.a. at området alt er betydelig påvirket av inngrep vil, etter Fylkesmannen sin oppfatning konsekvensene av utbyggingen være små.

Ut fra fylkesmannen sin kjennskap til området og registreringer i Naturbasen kan vi ikke se at allmenne interesser i nevneverdig grad blir berørt av det omsøkte prosjektet. Den planlagte rørtraseen skal graves/sprenges ned og vil av den grunn i liten grad medføre konflikter i forhold til det biologiske mangfold eller verneinteresser. Tapet av inngrepsfrie naturområder er også svært marginalt (0,12 km²).

Ut fra Fylkesmannen sitt kjennskap til fisk og fiskeinteresser i området vil heller ikke disse bli nevneverdig skadelidende.

Konklusjon

På bakgrunn av overnevnte vil Fylkesmannen ikke motsette seg at det gis konsesjon til bygging av Midtlæger kraftverk. I gjeldende konsesjon for området er det ikke stilt krav om minstevannføring i Kaldevasselve og Fylkesmannen finner det derfor rett å anbefale NVE å pålegge konsesjonæren en minstevannføring i Kaldevasselve som er lik eller større alminnelig lavvannføring nedstrøms inntaket."

Hordaland fylkeskommune ved fylkesutvalget gjorde følgende vedtak 19.11.2009:

”

- 1. Fylkesutvalet rår til at Røldal — Suldal kraft får løyve til utbygginga som omsøkt.*
- 2. Fylkesutvalet vil tilrå dispensasjon frå Kulturminnelova for automatiskfreda kulturminne, og saka vert oversendt Riksantikvaren som dispensasjonsmynde etter Kulturminnelova. Fylkesutvalet ber NVE om å avvente konsesjonsvedtak inntil eit eventuelt vedtak om dispensasjon ligg føre frå Riksantikvaren."*

4. Vurdering

Gjennom fylkesdelplan for energi 2001-2012 er det vedteke mål og fylkespolitiske retningslinjer som vert nytta som rettesnor for handsaming av vasskraftsaker i Hordaland. Fram til nye retningslinjer ligg føre i samband med vedtak av fylkesdelplan for små vasskraftverk i desember er det retningslinjene frå energiplanen som vert lagt til grunn.

[...]

Inngrepsfrie naturområde

Bygging av Midtlægre kraftverk vil redusere omfang av inngrepsfri natur sone 2 (1-3 km frå tyngre tekniske inngrep) med 0,18 km² som er relativt marginalt. Utbygginga vil ikkje vere i vesentleg konflikt med gjeldande retningsline for inngrepsfrie naturområde.

Naturlandskap — biologisk mangfald og fisk

Området har førekomst av villrein. I anleggtida vil støy og uro kunne medverke til at villrein unngår dette området. I driftsfasen vurderer ein ikkje dette tiltaket å skape spesielle barrierar utover dei som alt finst i området. Tiltaket kan ha ein viss innverknad på gytetilhøve i utløpet av Midtlægrevatnet, medan gytetilhøva i ved innløpet ikkje vert råka ved utbygginga. Ein vurderer ikkje at gytetilhøva for innlandsfisk vert redusert i eit slikt omfang at det er til trugsel for bestanden eller gjev vesentlege negative verknader for fiske.

Friluftsliv

Området er ikkje vurdert å ha spesifikk regional verdi for friluftsliv. Tiltaket vil for visse område (Midtlægrevatnet og Midtlægerelva) gje meir open is vinterstid og slik vere eit mogeleg hinder for ferdsel, samstundes som Kaldevasselva får mindre problem med dette.

Kulturminne

I følge Askeladden, den nasjonale databasen for freda kulturminne, er det automatisk freda kulturminne som er i direkte konflikt med planane. Dette er to ferdselsvegar registrert i samband med prosjekt nordmannslepene i 2001 (Askeladden id 112800 og 112801).

[...]

Området vart registrert av arkeologar frå Hordaland fylkeskommune 21.08.2009. Ingen nye freda kulturminne vart påvist. Det vart ikkje observert synleg spor etter det gamle ferdselsvegar i området. Undersøkningsplikta etter § 9 i Kulturminneloven er oppfylt.

Planen er i konflikt med to automatisk freda kulturminne, Askeladden id 112800 og 112801. Saka må leggjast fram for Riksantikvaren som dispensasjonsmynde etter kulturminneloven, og Hordaland fylkeskommune bør tilrå ein dispensasjon frå kulturminneloven.

Samlokalisering av inngrep

Utbygginga gjer nytte av eksisterande regulering og veganlegg — og er slik i tråd med retningslina som står opp betre utnytting av eksisterande infrastruktur og samling av inngrep.

Oppsummering og tilråding

Med unntak for kulturminne har utbyggingsplanane for Midtlægre kraftverk minimal negativ innverknad på regionale verdiar. Området har alt ein rekkje inngrep, og utbygginga gjer seg nytte av tidlegare kraftregulering og vegbygging. Utbygginga vil gje 13,8GWh til ein utbyggingspris på 2,97 kr/kWh som ikkje er av dei rimelegaste prosjekta. Utbygginga vil produsere i hovudsak i vintersesongen der kraftteterspurnaden er størst.

Samla sett vil ein rå til at Røldal-Suldal kraft får løyve til utbygging av Midtlægre kraftverk som omsøkt. Når det gjeld kulturminne vil ein rå til at konflikt med dei to automatisk freda kulturminna 112800 og 112801 vert lagt fram for Riksantikvaren med positiv tilråding frå fylkeskommunen.

Statens vegvesen uttaler følgende i brev av 23.03.2009:

"Som det fremgår av beskrivelsen, vil det være nødvendig med tilkomst fra E 134 og kryssing med 22 kV overføringslinje over E 134.

- *For tilkomst til E 134 via eksisterende veg, må dette omsøkes som utvidet bruk av eksisterende avkjørsel. Her kan en måtte påregne utbedring av dagens avkjørsel.*
- *For kryssing med overføringslinje fra Midtlægre til Svandalsflona, må en søke om tillatelse.*
- *Det kan påregnes en slik tillatelse gitt oppfylning av visse vilkår."*

Villreinnemnda for Setesdalområdet uttaler følgende i brev av 30.04.2009:

"Viser til høringsbrev vedr. kraftutbygging ved Midtlæger på Haukeliffell. Dette ble feilaktig sendt Villreinnemnda for Hardangervidda, men dette ligger innen Setesdal-Ryfylke villreinområde (sør for veien) og rett adresse er Villreinnemnda for Setesdalområdet.

Både Setesdal-Ryfylke og Hardangervidda er nasjonale villreinområder og inngår i Europeisk villreinregion – sør. Jfr utdrag av brev fra MD;

"FYLKESDELPLANER FOR BRUK OG VERN AV PRIORITERTE FJELLOMRÅDER - FASTSETTING AV NASJONALE VILLREINOMRÅDER"

Nasjonale villreinområder

(...)

"Som ledd i arbeidet for å sikre villreinens leveområder vil villreinområder som er spesielt viktige for artens framtid i Norge, få status som nasjonale villreinområder. Departementet legger til grunn at et nasjonalt villreinområde har en størrelse og kvalitet som kan sikre en villreinbestand over lang tid, dvs. en livskraftig villreinbestand. Dette innebærer bl.a. at området har tilstrekkelig forekomst av vinterbeiter, sommerbeiter, kalvingsplasser og nødvendige trekkveier for villrein. Naturgitte muligheter for utveksling av dyr mellom villreinområder innen samme region bør være ivarettatt. Områdets kvalitet omfatter også fravær av menneskelig aktivitet som virker forstyrrende på villreinen, for eksempel ferdsel på kritiske steder eller tidspunkt. Med utgangspunkt i oppdatert naturfaglig kunnskap om villreinens bruk av fjellområdene, skal avgrensninger og retningslinjer for arealbruk i det enkelte område avklares gjennom regionale planprosesser.

Følgende villreinområder skal ha status som nasjonale villreinområder:

- *Setesdal Ryfylke*
- *Setesdal Austhei*
- *Hardangervidda*
- *Nordfjella*
- *Ottadalsområdet*
- *Rondane*
- *Knutshø*

- **Forollhogna**

De nasjonale villreinområdene er valgt ut fra en helhetsvurdering av områdenes størrelse, kvalitet og betydning som villreinområder, ulike stammers genetiske opphav og historikk, og de særlige mulighetene vi i disse områdene har til å sikre et bredt habitattilbud for villrein i framtiden. De valgte områdene er i samsvar med tilråkningene fra rådgivningsgruppa i prosjektet Villrein og Samfunn, jf omtale i St.meld.nr.21(2004 – 2005), bortsett fra at Miljøverndepartementet også har inkludert Setesdal Austhei som nasjonalt villreinområde. Begrunnelsen for dette er at områdene Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei henger nært sammen funksjonelt med stor grad av trekk og utveksling av dyr mellom områdene, og at det er behov for å se disse to villreinområdene i sammenheng både når det gjelder bestandsforvaltningen og arealforvaltningen.

Det er et mål å bevare og tilrettelegge for en best mulig forvaltning av alle villreinområder i landet. Planer som omfatter de samlede bruks- og verneinteressene bør derfor gjennomføres også for de villreinområdene som ikke får status som nasjonale villreinområder. Imidlertid legger departementet til grunn at arbeidet med å sikre villreinens leveområder blir prioritert i de nasjonale villreinområdene.

Europeiske villreinregioner

De fleste nasjonale villreinområdene skal inngå i to "europeiske villreinregioner" som gjenspeiler villreinbestandenes innvandringshistorie. Europeisk villreinregion (...) region sør skal bestå av områdene Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei, Hardangervidda og Nordfjella. (...) Etableringen av europeiske villreinregioner vil synliggjøre villreinens innvandringshistorie og bestandenes genetiske fellestrekk, markere vårt ansvar for villreinen i Europa, samt understreke det helhetsspektivet som er nødvendig i forvaltningen av villrein over store områder på tvers av fylkes- og kommunegrenser."

Villreinklienten (del av naturbasen til DN, jfr, vedl. Kartutsnitt 2) viser at dette ligger innen nasjonalt villreinområde og Europeisk villreinregion. Dette stemmer dårlig med nedenstående som HYDRO påstår. De har brukt Rådgivende Biologer til å lage en Vurdering av konsekvenser (...) Vi har vært ute for Rådgivende Biologer i tidligere saker og konstaterer at deres innsyn og viten omkring villrein og villreinområdene er svært mangelfull. Det er vedlagt en egen rapport fra Rådgivende Biologer hvor HYDRO henviser til at "de fleste temaene er gitt en fyldigere utredning..." men det er å ta hardt i.

[...]

FRA RAPPORTEN TIL RÅDGIVENDE BIOLOGER

(– dette er den "fyldigere utredning" som HYDRO viser til)

"Flora og fauna

Flora og vegetasjon har en sammensetning som er typisk for den delen av regionen. Det er ikke registrert arter eller vegetasjonssamfunn som er sjeldne for denne delen av vestlandet. I Nedre del av influensområdet ved Midtlæger og ned til Votna dominerer den mykere og noe mer næringsrike bergarten fyllitt. Naturtyper basert på vegetasjons-sammensettinger omtalt under avsnitt 3.4 Biologisk mangfold (...)"

hvor det står på s 4.

"Influensområdet er tidligere beskrevet som viktig vinterbeiteområde for villrein i NOU 1974:30. I Samla plan fra 1984 ble det oppgitt at det beitet 2-3000 villrein fra både Setesdal- og Hardangeviddastammen på etterm vinteren, mens området ble brukt av 50-100 reinsbukker fra Setesdalsstammen om sommeren (SP 1984). I de seinere år har to viktige trekkruiter for villrein passert over det området som rørgaten er tenkt lagt (pers medd. Karl G. Hoven). (...)"

Til tross for ovennevnte meddelelse fra meg – som de burde sjekka opp nærmere for å få bekrefte (evt. avkrefta) - er ikke villrein nevnt utover dette. Dette er rett og slett dårlig håndverk... Pågående merkeprosjekt viser reinens aktive bruk av området nå i vinter, jfr. kartutsnitt 1. Dette er tilgjengelig på NINA's nettsider.

KONKLUSJON

Ut fra villreinhensyn (dokumentert trekk- og vinterområder) går villreinnemnda på dette stadiet mot tiltaket og – som ved de to sammenlignbare sakene i Hjelmeland – også be om at NVE pålegger HYDRO å få utarbeidet en villreinfaglig rapport. Jfr. NINA-rapporten som ble laget i forbindelse med Blåsjø pumpe. Nemnda vil ta saken opp igjen når en slik rapport foreligger."

Odda Energi uttaler følgende i brev av 29.04.2009:

"Odda energi AS har områdekonsesjonen for nettanlegg med spenning inntil 22kV i Odda kommune. Etter å ha gått gjennom søknaden har vi ikke vesentlige innvendinger til utbyggingen av selve kraftverket.

Når det gjelder nettilknytningen, se søknadens pkt. 2.2.7, vil imidlertid Odda Energi påpeke følgende:

RSK har forutsatt å bygge luftledning eller jordkabel fra Midtlægre kraftverk og direkte til Svanflona kraftverk. I en utstrekning på ca. 2,3 km går den omsøkte ledningen parallelt med en 22 kV-ledning som Odda Energi eier og forsyner Haukelitunnelen og noen mindre uttak mellom Svandalsflona og Midtlæger.

Etter Odda Energi AS sin mening er det mest rasjonelt, sett fra et samfunnsmessig synspunkt at Midtlægre kraftverk blir tilknyttet Odda Energi AS sitt 22 kV nett ved Midtlæger, dvs. i vestenden av Haukelitunnelen. I den utstrekning det er nødvendig, kan nettet forsterkes for å oppnå optimal overføring. Etter våre analyser gir dette en bedre samfunnsøkonomi, med lavere tap og en unngår naturinngrep og 2 parallelle ledningsføringer.

Viser for øvrig til at Odda Energi sammen med Statnett og Suldal Elverk har utarbeidet en samlet samfunnsøkonomisk plan for ny nettstruktur i Røldalsområdet. Her konkluderes det med at det er ingen ledig trafokapasitet mellom 22 og 300 kV/spenningsnivå for å få ut ny produksjon og ny trafostasjon må etableres. Angitt trafokapasitet er på ca. 100-110 MVA, alt avhengig av hvilket småkraftpotensiale som tillates utbygget i Røldalsområdet og Øvre Suldal."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 17.05.2010 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Generelt

Hydro konstaterer at: de fleste av høringsinstansene uttaler seg positivt om utbyggingen, som innebærer at man kan utnytte fallet i en eksisterende regulering til produksjon av kraft. Det eneste unntaket er fra Villreinnemnda som ber om en villreinfaglig rapport.

Villrein

Villreinnemnda for Setesdalområdet er kritisk til konsekvensvurderingen som var vedlagt vår søknad og ber NVE pålegge Hydro å få utarbeidet en villreinfaglig rapport. NVE ber i sin mail til Hydro den 6. mai 2009 om en faglig vurdering av konsekvensene for villrein. Vi vedlegger en rapport om konsekvenser for villrein laget av Ambio Miljørådgivning AS.

Nettilknytning

Odda Energi skriver i sin uttalelse at Midtlægre kraftverk bør knyttes til Odda Energi sitt 22 kV nett i vestenden av Haukelitunnelen og ikke til Hydros 22 kV nett i Svandalsflona kraftstasjon, slik det foreslås i søknaden. Vi mener at det endelige valget av nettilknytningsløsning med fordel kan skje etter nærmere utredning i detaljplanleggingsfasen og at det ikke bør legges føringer på løsningsvalget i konsesjonen.

Videre skriver Odda Energi at det ikke er ledig transformorkapasitet fra 22 kV til 300 kV i området. Midtlægre kraftverk er i likhet med de tre eksisterende kraftverkene i området regulerbart. Hydro kan derfor få produksjonen i området gjennom vår egen 300 kV transformator i Novle kraftstasjon ved riktig disponering av produksjonen i tid.

Kulturminner

Hordaland fylkeskommune utførte et arkeologisk feltarbeid i området sommeren 2009. På bakgrunn av dette anbefaler fylkeskommunen at det gis nødvendig dispensasjon fra Kulturminneloven. Hydro søker slik dispensasjon hos Riksantikvaren.

Minstevannføring

Fylkesmannen ber i sin uttalelse om at det pålegges krav om minstevannføring i Kaldevasselve. Vi vil minne om at Kaldevasselve har vært regulert uten krav til minstevannføring siden 1973. Hydro ser ingen grunn til å endre kravet til minstevannføring på denne elvestrekningen fordi fallet nå foreslås utnyttet til kraftproduksjon."

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

Fra villreinrapporten oppsummeres følgende:

I villreinrapporten vurderes utbyggingsplanene å ha noen tidsbegrensede negative virkninger gjennom økt forstyrrelse i anleggsperioden. I følge rapporten vil dette i noen grad redusere forekomsten av villrein i området og indirekte forverre deres vekst- og levevilkår. I rapporten vurderes en ev. anleggsperiode til å ha middels negativ virkning på villrein.

I driftsperioden forventes utbyggingen å ha mindre virkninger, det kan likevel ikke utelukkes at rein skyr de nærmeste arealene til kraftstasjonen. En positiv virkning av utbyggingen vil imidlertid være at reinen lettere kan krysse elva nedstrøms Kaldevatnet i de perioder da vannet i dag tappes fra Kaldevatnet til Votna magasinene. Driftsperioden ved en ev. utbygging blir vurdert til å ha liten negativ virkning for villreinsens bruk av den nordvestlige delen av villreinområdet. På sikt forventes det ikke at stammens bruk av området blir redusert.

I følge rapporten forventes det ikke at utvekslingstraseen over Haukelitunnelen vil bli negativt berørt utover anleggsperioden. De høyereliggende vinterbeiteområdene på Blåbergnuten og Kaldevassrustene forventes ikke å få redusert i bruk i vinterhalvåret.

For å redusere eventuelle forstyrrelser av reinen anbefales det i rapporten at den mest forstyrrende delen av anleggsarbeidet gjennomføres i perioden august – oktober. Dette er en periode da reinen i liten grad benytter området. Det anbefales at influensområdet sonderes for rein dersom det er aktuelt å benytte helikopter.

Villreinnemnda uttaler følgende i brev av 12.11.2010 til villreinrapporten:

"Denne rapporten, utarbeidet av AMBIO miljørådgivning, virker velfundert og godt gjennomført. Det oppsummeres med at utbyggingsplanene har en mer tidsbergrenset negativ virkning med økt aktivitet i anleggsperioden. De angir det med middels negativ virkning under anlegg. I driftsperioden forventes mindre virkninger, men det kan ikke utelukkes at reinen skyr de nærmeste arealene til kraftstasjonen pga. støy, men utbyggingen vurderes totalt sett til å ha liten negativ innvirkning på reinsens bruk av denne delen av villreinområdet.

Når det gjelder utvekslingen mot Hardangervidda antas traseen over Haukelitunnelen ikke å bli påvirket av dette. Det samme gjelder de høyereliggende vinterbeiteområdene ved Blåbergnuten og Kaldvassrustene.

Totalt sett forventes utbyggingen på sikt ikke å ha noen innvirkning på villreinstammens områdebruk.

Tiltak som nevnes

Siden reinen i minst grad bruker området i august-oktober anbefales det å utføre den mest forstyrrende del av anleggsarbeidet på denne tida. Influensområdet bør også sonderes for dyr dersom det er aktuelt å benytte helikopter.

Det nevnes også en 22kV kraftledning i luft eller jord fra den nye kraftstasjonen til Svandalsflona uten at dette er vurdert nærmere. Her mener villreinnemnda at jordkabel må brukes slik at minst mulig synlige elementer blir stående igjen som følge av utbyggingen. Villreinnemnda for Setesdalområdet

Villreinnemndas uttale

Som nevnt innledningsvis er det gjort en bra jobb med denne rapporten, og nemnda må vel si seg enig i konklusjonen. Likevel er det jo det med "mange bekker små" og kumulativ effekt av ulike tiltak. Selve rørgata forsvinner under bakken, så her er det anleggsperioden det gjelder, men det gjelder da bare en til to kortere perioder. Kraftstasjonen er en ny bygning som kan bli en framtidig støykilde en jevn summing rennende vann. Den ligger ikke så langt fra brøytestasjonen som har størst aktivitet i vinterhalvåret og så er det tunnelåpningen som også lager støy ved at bilene kommer ut i friluft. I nærområdet kan det kanskje bli vel mye på en

gang for reinen. Å legge 22kV-kabelen i jord ser vi derfor på som et lite tiltak i å minske forstyrrende elementer.

Villreinnemnda sier seg enig i konklusjonen AMBIO miljørådgivning trekker og har ikke andre innvendinger."

Odda kommune uttaler følgende i brev av 12.11.2010 til villreinrapporten:

[...]

"Villrein

Villreinfraglig rapport er nå klar og har følgende oppsummering:

Samlet sett vurderes utbyggingen å ha mindre virkninger, men det kan ikke utelukkes at rein skyr de nærmeste arealene til kraftstasjonen. En positiv virkning av utbyggingen vil imidlertid være at reinen lettere kan krysse elva nedstrøms Kaldevatnet på grunn av at vannet føres i rør. For driftsperioden vurderes utbyggingen å ha liten negativ virkning for villreinens bruk av den nordvestlige delen av villreinområdet. Det er en viss utveksling av dyr mellom reinbeiteområdene i Setesdal Vesthei og Hardangervidda i perioder av året. Om dette er en reell utveksling eller kun gjelder bruk av den andre stammens leveområder, fremkommer ikke av kildene som er benyttet i denne rapporten. Det forventes ikke at utvekslingstraseen over Haukelitunnelen vil bli negativt berørt utover anleggsperioden. De høyestliggende vinterbeiteområdene på Blåbergnuten og Kaldevassrustene forventes ikke å få redusert bruk i vinterhalvåret! Med grunnlag i områdenes verdi og virkningsomfanget, vurderes konsekvensene av utbyggingen å være middels negativ for villreinen i anleggsperioden og ubetydelig/liten negativ i driftsperioden. På sikt forventes det ikke at stammens bruk av området blir redusert."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker er Røldal-Suldal Kraft AS (RSK AS). RSK eies av Statkraft (4,79 %) og Norsk Hydro Produksjon AS (95,21%).

Om søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Midtlægre kraftverk i Odda kommune i Hordaland. Forventet midlere produksjon for kraftverket er 13,8 GWh/år.

Det er søkt etter energiloven om tillatelse til bygging og drift av Midtlægre kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og jordkabel.

Retten til å regulere Kaldevassselva ved å magasinere tilsiget i Kaldevatnet ble ervervet ved ekspropriasjon i 1972 og den ble erstattet som totalskadd. Rett til å utnytte fallet på samme elvestrekning ble imidlertid ikke ervervet gjennom ekspropriasjonen. Det er i konsesjonssøknaden søkt etter oreigingsloven om ekspropriasjon av nødvendige grunn- og fallrettigheter.

Beskrivelse av området

Midtlægre ligger i Odda kommune i Hordaland. Kaldevassselva drener gjennom et skrint høyfjellslandskap uten noen form for vegetasjon. Elva går i relativt flatt terreng uten spesielle landskapselement som større fosser og stryk. Karplanten søterot setter sitt preg på området da denne er relativ stor og dominerende i det skrinne landskapet. Området er preget av tekniske inngrep, og

Kaldevasselve er sterkt regulert pga. et større overføringsmagasin i Kaldevatn der vannet blir overført til neste magasin (Votna) via Kaldevasselve på vinterstid. I sommerhalvåret går det svært lite vann i Kaldevasselve, grunnet oppfylling av Kaldevatn. Langs Kaldevasselve går det en grusvei opp til steinfyllingsdammen ved Kaldevatn. Nærmeste tettsted er Røldal som ligger ca. 17 km unna.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det er i dag et større eksisterende reguleringsmagasin i nedbørfeltet med tilhørende sprengt tappetunnel og steinfyllingsdam. Fra tjernet nedenfor Kaldevatnet er Kaldevasselve kanalisert et lite stykke. Langs Kaldevasselve og opp til Kaldevatnet går det en grusvei som krysser elva en gang ved etablert bru. Fra Kaldevatnet og ned til Midtlægre er det gravd ned en jordkabel. Kaldevasselve er i dag sterkt regulert uten krav om minstevannføring. Den er tilnærmet tørrlagt om sommeren ved oppfylling av Kaldevatnet.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er planlagt å regulere tjern på kote 1183 med 0,5 m senkning. Reguleringen vil gi et buffermagasin på 20 000- 30 000 m³ som brukes for å holde jevn kjøring av kraftverket.

Overføringer

Det er ikke planlagt nye overføringer.

Inntak

Inntaket er tenkt i tjernet eller i utløp av tjernet på kote 1183 nedstrøms Kaldevatn. Det er planlagt å bygge en liten sperreteriskel på 5-10 meter ved utløpet av tjernet.

Rørgate

Rørgaten er planlagt med nedsprenget/nedgravd duktile støpejernsrør med diameter på 1,0 meter og en lengde på 2,6 km. I søknaden tas det forbehold om noe fleksibilitet til denne løsningen.

Kraftstasjon

Midtlægre kraftverk vil bli plassert i dagen med avløp på kote 1029 i sørøstenden av Midtlægervatn. Bygget vil få en grunnflate på ca. 80-100 m². Installert effekt vil være 3,0 MW. Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,6 m³/s. Midlere årlig tilløp til nedbørsfeltet ligger på 41,1 mill m³. Magasinet ovenfor det planlagte inntaket er på 36,5 mill m³ og utgjør 88,8 % av midlere årlig tilløp.

Elektriske anlegg

Midtlægre kraftverk vil bli installert med en generator med ytelse på 3,3 MVA og en spenning på 0,69 kV. Transformatorene får en ytelse på 3,3 MVA og en omsetning på 0,69/22 kV.

Kraftstasjonen planlegges tilknyttet 22 kV koblingsanlegg i Svanflona med en 1,0 km lang kabel eller luftledning. Netteier er Hydro. Odda Energi AS har også nett i området.

Veier

Det er en eksisterende vei fram til Kaldevatnet som vil bli benyttet. Det vil bli bygget en ca. 500 meter lang permanent vei fram til det planlagte kraftverket. Det er planlagt å anlegge en enkel anleggsveg i rørtraseen for transport av rør. Denne vegen fjernes og arronderes etter en ev. utbygging.

Massetak og deponi

For Midtlægre kraftverk vil massene fra inntaksarbeid og rørgrøft i hovedsak benyttes til gjenfylling av traseen. Eventuelle overskuddsmasser legges langs rørtraseen på egnede steder.

Hydrologiske virkninger

Midtlægre kraftverk vil utnytte et felt på 15,7 km². Midlere årlig tilløp til nedbørsfeltet ligger på 41,1 mill. m³. Magasinet ovenfor det planlagte inntaket er på 36,5 mill m³ og utgjør 88,8 % av midlere årlig tilløp. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 47 l/s. Videre er 5-persentil sommervannføring beregnet til 310 l/s og 5-persentil vintervannføring er 31 l/s. I følge søker skal alt vann som overføres fra Kaldevatn til Midtlægre gå igjennom kraftstasjonen som har en maksimal slukeevne på 2,6 m³/s

I søknaden er vannmerke 48.5 Reinsnovatn og 35.9 Osali benyttet i produksjonsberegningene. Med Kaldevatn som reguleringsmagasin vil søker ha god kontroll på alt vannet og slik kraftverket er planlagt vil elva nedenfor inntaket være tørrlagt i store deler året. Virkningen av dette vil være mest merkbar om vinteren siden Kaldevatnet tappes i denne årstiden.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Midtlægre kraftverk til ca. 13,8 GWh fordelt på 13,2 GWh vinterproduksjon og 0,6 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 41 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 2,97 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

I følge søknaden vil kraftstasjonsplasseringen legge permanent beslag på ca. 1000 m². Videre vil det være behov for rundt 30 dekar til rørgate og anleggsvei, men disse arealene skal tilbakeføres etter ferdigstilling av anleggene. Arealet av 500 meter med permanent vei til kraftstasjonen er ikke beskrevet i søknaden.

RSK AS har i følge søknaden ikke inngått endelig avtale med grunneierne og alle berørte parter. Det er derfor søkt om ekspropriasjon etter oreigningsloven i tilfelle det ikke oppnås avtale mellom partene.

Kommuneplan

I følge søknaden er det ikke kjent at det ligger kommunale eller andre offentlige planer for området annet enn at vassdraget ligger i "Grønn sone" i Odda kommunes "Kommunedelplan for energi og vassdrag".

Fylkesdelplan

I fylkesdelplan for småkraftverk i Hordaland 2009-2021 har området blitt vurdert til å ha stor verdi for villrein og sårbart høyfjell.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen er behandlet i samlet plan for vassdrag. Prosjektet ble i St.meld. nr. 63 (1984-85) plassert i kategori 1 og kan følgelig konsesjonssøkes.

Verneplan for vassdrag

Kaldevasselva inngår ikke blant de vassdragene som er vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket vil gi begrenset reduksjon av inngrepsfrie områder tilsvarende 0,12 km².

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget inngår ikke blant de nasjonale laksevassdragene.

Andre verneområder

Tiltaket berører ingen andre typer verneområder.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 25.08.2010 sammen med representanter for søkeren, Odda energi og representanter for grunneierne. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Odda kommune kommenterer at vassdraget ligger i grønn sone i kommunens plan for energi og vassdrag. Kommunen gjør oppmerksom på Villreinnemdas uttalelse om at konsulenten som har gjort biologisk mangfold rapporten mangler viten og kompetanse på villrein. Samtidig blir det pekt på at influensområdet for utbygging av Midtlægrev kraftverk er et viktig vinterbeiteområde for villrein og i de senere år har to viktige trekkruiter for villrein passert over det området som rørgata er tenkt. Kommunen gjør oppmerksom på Hordaland Fylkeskommunes høringsuttalelse om at det som står i konsesjonssøknaden om kulturminner er feil. Odda kommune avventer endelig behandling til det foreligger en villreinfaglig rapport og registrering av kulturminner i området. Kommunen er forelagt ny rapport om villrein og kulturminneregistreringer er foretatt. Kommunen har ikke kommet med nye merknader av betydning for saken.

Fylkesmannen i Hordaland er positiv til en ev. utbygging. Fylkesmannen kommenterer at Midtlægrev kraftverk vil utnytte energien i et fall/område som allerede er sterkt regulert og er derfor av en oppfatning at konsekvensene av en utbygging vil være små. Fylkesmannen anbefaler NVE i sin uttalelse å pålegge konsesjonæren en minstevannføring i Kaldevasselva nedstrøms inntaket som er lik eller større enn alminnelig lavvannføring.

Hordaland fylkeskommune er positive til en utbygging og med unntak av kulturminner mener fylkeskommunen at utbyggingsplanene for Midtlægre kraftverk har minimale negative konsekvenser. Fylkeskommunen vil tilrå dispensasjon fra kulturminneloven om automatisk fredede kulturminner ved søknad om dette til Riksantikvaren.

Statens vegvesen gjør oppmerksom på at det vil være nødvendig med tilkomst fra E 134 og kryssing med 22 kV overføringslinje over E 134 og Røldal-Suldal kraft AS må derfor søke statens vegvesen om tillatelse til dette.

Odda Energi AS har ikke vesentlige innvendinger til utbyggingen av selve kraftverket. Odda Energi påpeker at planlagt luftledning eller jordkabel fra Midtlægre kraftverk og direkte til Svanflona kraftverk vil gå parallelt med en 22 kV-ledning som Odda Energi eier. Odda Energi mener at det vil være mest rasjonelt, sett fra et samfunnsmessig synspunkt at Midtlægre kraftverk blir tilknyttet Odda Energi AS sitt 22 kV nett ved Midtlæger. Odda Energi mener at dette vil gi en bedre samfunnsøkonomi, med lavere tap og redusere naturinngrepene.

Villreinnemda for Setesdalområdet var i utgangspunktet imot en ev. utbygging pga. villreinhensyn med dokumentert trekk- og vinterområder. Villreinnemda ba i sin høringsuttalelse NVE om å pålegge søker å få utarbeidet en villreinfaglig rapport. Nemnda skulle ta saken opp igjen når en slik rapport forelå. Det ble utarbeidet en villreinfaglig rapport og oversendt til Villreinnemda. Etter å ha vurdert rapporten kan villreinnemda akseptere en utbygging.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 13,8 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Prosjektet blir etablert i et allerede sterkt regulert vassdrag og benytter en allerede etablert overføring til å produsere ut ny fornybar energi.
- En utbygging som omsøkt vil gi næringsutvikling, lokal aktivitet og verdiskapning

Ulemper

- En utbygging vil medføre nye inngrep i et fjellområde.
- En utbygging kan virke negativt på villrein i området, særlig under anleggsfasen

NVEs vurdering

Søknaden gjelder tillatelse til å bygge kraftverk i Kaldevasselva i Odda kommune. Kraftverket vil etter omsøkte plan gi en årlig produksjon på til sammen 13,8 GWh med fornybar energi i et regulert vassdrag. De fysiske inngrepene for Midtlægre kraftverk omfatter i hovedsak inntaksdam i vatn på kote 1183, et nedsprengt/nedgravd rør på 2,6 km og kraftverk i dagen på kote 1029.

Høringsinstansene kan akseptere en utbygging med krav om visse vilkår i konsesjonen.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kaldevatn ligger oppstrøms inntaket til det planlagte kraftverket ved Midtlægre. Kaldevatnet er regulert med 22 meter og er demt opp med en steinfyllingsdam. Magasinet tappes via Kaldevasselve ned til Votnamagasinet, og det er dette fallet som skal utnyttes. Det er ikke krav om minstevannføring på strekningen. Kaldevasselve har av den grunn en sterkt regulert vannføring, med lite vann i oppfyllingsfasen av Kaldevatnet om sommeren og høy vannføring i nedtappingsperioden om vinteren. Det er ikke foreslått minstevannføring på strekningen ved en ev. bygging av Midtlægre kraftverk. Røldal - Suldal Kraft AS ønsker å benytte seg av kraftpotensialet som ligger i overføringen i vinterperioden. Ved en ev. bygging av Midtlægre kraftverk vil vannet gå i rør via kraftverket i stedet for i selve elveleiet. Tappingen av Kaldevatnet vil ved en ev. utbygging foregå over en lengre periode enn det som er tilfellet i dag.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Kaldevasselve vil kun få det naturlige tilsiget fra delfeltet nedenfor Kaldevatnet etter en ev. utbygging. Denne strekningen vil da bli is og snødekt i vinterperioden. Mellom Midtlægervatn, der kraftstasjon er planlagt, og Votna som Kaldevasselve munner ut i, er det en uregulert elvestrekning på 200 - 300 meter. Denne strekningen vil som følge av vannet fra en ev. kraftstasjon få en betydelig høyere vintervannføring. En forventet konsekvens av dette er åpen elv med en betydelig høyere vannføring, som igjen vil kunne føre til frostrøyk og svekket is ned til Votna. Isforholdene i Votna ved utløpet av Kaldevasselve vil som følge av redusert vannføring vinterstid kunne gi noe mer stabil is ved utløpet av elva. Totalt sett vil frostrøyk i området kunne bli redusert noe ved at det blir mindre åpent vannareal i Kaldevasselve. For Votna vil det totalt ikke bli store forandringer på isforholdene. NVE mener at ved en ev. utbygging må områder med svekket is merkes tydelig, og området må ev. sikres slik at isforholdene ikke skaper fare for folk eller dyr som ferdes i området. Dette vil inngå som vilkår i en ev. konsesjon.

Landskap og friluftsliv

Dagens sommervannføring kommer fra delfeltet nedenfor Kaldevatnet. Mellom Kaldevatnet og det planlagte inntaket er nedbørfeltet kun 1,05 km². Kaldevasselve er ikke særlig synlig fra omkringliggende landskap. Det blir fisket noe i Midtlægervatn. Området ellers blir brukt til rekreasjon, og veien opp mot Kaldevatnet brukes som turvei. Elva følger i øvre del veien opp mot Kaldevatnet. Friluftsinnteressene i området er ikke vurdert i fylkesdelplan for småkraftverk i Hordaland, men området er vurdert til å ha middels verdi for landskap.

En utbygging av Midtlægre kraftverk vil etter omsøkt plan medføre sterkt redusert vannføring vinterstid. Det er ikke planlagt noe slipp av minstevannføring. Det er i dag ikke krav om slipp av minstevannføring fra Kaldevatnet, men Kaldevasselve som er bortimot tørr i øvre del om sommeren utgjør dette etter vår vurdering ikke noen viktig del av landskapsopplevelsene. Reguleringskonsesjonen utløper 21/12 2022, og det vil være mer hensiktsmessig slik vi vurderer det, å la ett ev. krav om minstevannføring utstå til søknad om ny reguleringskonsesjon skal behandles. Dette kan det settes krav om i en ev. konsesjon.

De tekniske inngrepene består i hovedsak av inntaksdam, vannvei og kraftstasjon. Rørgaten er planlagt i et svært skrint område med høyfjellspreg og kan bli visuelt skjemmende om det ikke gjøres en god jobb under en ev. detaljplanlegging og utførelse ved etablering av rørgate. Området bærer preg av tekniske inngrep med en større regulering på 22 meter i Kaldevatnet, en steinfyllingsdam like ovenfor planlagt inntak til Midtlægre kraftverk og en sprengt tappetunnel mellom Kaldevatnet og planlagt

inntak. Langs store deler av Kaldevasselva går det en etablert vei. Kaldevasselva er allerede sterkt regulert og det går en nedgravd kabel fra Kaldevatnet og ned til Midtlægervatn. Fylkesmannen uttaler at området allerede er betydelig påvirket av inngrep og mener derfor at de landskapsmessige konsekvensene av en utbygging vil bli små. Med vekt på landskapsmessig tilpasning mener NVE at virkningene av tiltaket vil være akseptable.

Odda Energi påpeker i sin høringsuttalelse at inngrep som følge av nettilknytningen ved Svandalsflona kan reduseres ved at kraftverket knyttes til Odda Energis eksisterende 22 kV linje som går parallelt med den planlagte linja til Hydro. NVE ser positivt på at inngrepene kan reduseres og mener at det vil være en fordel om Midtlægre kraftverk tilknyttes 22 kV linjen til Odda Energi for å unngå ytterligere naturinngrep i området. Endelig nettilknytning, må likevel avgjøres enten som del av behandling etter områdekonsesjonens bestemmelser eller ved anleggskonsesjon.

Tjern på kote 1183 der inntaksdam er tenkt, er planlagt regulert med 0,5 meter og vil gi et buffervolum på 20 000-30 000 m³. Tjernet bærer preg av å ha variabel vannstand og det kan antas at det før det gis en ev. konsesjon har en større variasjon enn hva som er omsøkt i søknaden. Dette er forårsaket av dagens situasjon med tapping av vann fra Kaldevatnet. Området består stort sett av fjell og stein. Av den grunn mener NVE at en regulering ikke vil føre til erosjon. En regulering av tjernet med 0,5 meter knyttet til drift av kraftverket vil ikke falle inn under hva som regnes som regulering etter vassdragsreguleringsloven. Tillatelse til dette kan derfor gis som en konsesjon etter vannressursloven.

Detaljene rundt de tekniske inngrepene og landskapsmessige forhold er noe som faller inn under konsesjonsvilkårene og vil bli ivare tatt gjennom NVEs godkjenning av detaljplaner og oppfølging i byggetiden i etterkant av en eventuell konsesjon. Etter vår mening vil virkningene av de tekniske inngrepene på landskapet bli moderate dersom det tas tilbørlig hensyn ved utarbeidelse av detaljplaner og ved oppfølging i byggetiden. Det er av stor betydning for en ev. utbygging at de tekniske inngrepene ved framføring av rørgate ivaretas på en god måte som ivaretar landskapsverdien.

Bygging av Midtlægre kraftverk vil ikke føre til vesentlige tap eller nedklassifisering av INON-områder. Reduksjon av INON vil bli på 0,12 km² sone 2. Vi anser dette for å være helt ubetydelig.

Biologisk mangfold

Vegetasjon og naturtyper

Det er i følge biologisk mangfold rapporten ikke funnet viktige naturtyper eller områder med spesiell verdi for biologisk mangfold i planområdet. Det er heller ikke registrert fossesprøytoner eller bekkekløfter på den planlagte utbyggingsstrekningen. Etter NVEs vurdering vil tiltaket ha begrenset virkning for temaet i og med at elva er nærmest tørrlagt i vekstsesongen for de fleste arter.

I følge biologisk mangfold rapporten er ingen rødlistede arter kjent fra området eller andre deler av nedbørsfeltet. Under NVEs befarig 25.08.2010 observerte vi en tett bestand av søterot i store deler av influensområdet. Søterot var registrert i den Norske rødlista fra 2006, men arten er ikke med i ny rødliste fra 2010. Odda kommune har søterot som kommuneblomst og har fått blomsten tildelt som ansvarsart i kort fra Erik Solheim. NVE vil til dette bemerke at søterotbestanden i området er tett og arten er karakteristisk for området. Etablering av en ev. rørgate bør utføres slik at bestanden ivaretas på en god måte. Funnet av arten er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet siden den er ute av rødlista og bestanden i området anses som god.

Fauna

Det er ikke planlagt minstevannføring i prosjektet, noe som kan påvirke området eventuelle verdi for arter som har tilpasset seg dagens regime med hovedsakelig vintervannføring. Vi kan ikke se at redusert vannføring om vinteren vil ha vesentlig negativ innvirkning. I nedre del vil det være noe restvannføring som kan sikre litt fuktighet i denne delen og bunndyrfaunaen er trolig lik på hele den berørte strekningen.

Den planlagt berørte strekningen ligger inne i et område med villrein. I fylkesdelplan for småkraftverk er området vurdert til å ha stor verdi for villrein. Odda kommune påpeker at det aktuelle området ligger i nasjonalt villreinområde og Europeisk villreinregion. Rørgata vil krysse trekkroute gjennom Dyrskar. Fylkeskommunen peker på at støy og uro i anleggsfasen kan medvirke til at reinen unngår området. I driftsfasen mener fylkeskommunen at tiltaket ikke skaper spesielle barrierer utover det som allerede finnes i området. Villreinnemda har i sin høringsuttalelse bedt om at NVE pålegger søker å få utarbeidet en villreinfaglig rapport. En slik ny rapport foreligger. I rapporten vurderes utbyggingsplanene å ha tidsbegrenset negativ virkning gjennom økt forstyrrelse i anleggsperioden. Influensområdet ligger i en perifer del av Setesdal Vesthei Villreinområde som har en lavere bruksfrekvens enn de sentrale delene for denne villreinstammen. Denne delen blir likevel vurdert som viktig i Villreinrapporten både for sommerbeite og vinterbeite. Området har særlig høy verdi som vinterbeite for blandingsflokker. I følge Villreinrapporten er det ikke dokumentert at reinens arealbruk er redusert selv etter betydelige inngrep i området over en 30-40 års periode. Villreinnemda har fått rapporten oversendt for en ny uttalelse. Nemda kan akseptere en utbygging med avbøtende tiltak som beskrevet i rapporten. NVE mener at tiltaket ikke vil gi nevneverdig økte forstyrrelser for villrein, utover det som allerede er i området i dag, etter endt anleggsperiode. I villreinrapporten blir fraføring av vann fra Kaldevasselve vinterstid vurdert som positivt da dette er et betydelig vandringshinder for villrein når vann tappes fra Kaldevatnet til Votna. Med vilkår om å legge de mest forstyrrende momentene i anleggsperioden til perioden august-oktober, som anbefalt i Villreinrapporten, mener NVE at villrein ikke vil bli nevneverdig berørt av gjennomføring av tiltaket. NVE legger også betydelig vekt på at en ev. rørgate ikke skal være til hinder for rein som benytter området. Det vil derfor bli stilt krav om at denne skal være nedgravd/nedsprengt og terrenget arrondert etter endt anleggsarbeid.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om Midtlægre kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Kulturminner

I følge fylkeskommunen viste den nasjonale databasen for fredete kulturminner at det er kulturminner i området som kommer i direkte konflikt med planene i konsesjonssøknaden. Området ble derfor undersøkt av arkeologer 21.08.2009 uten at det ble registrert nye funn. Det var heller ikke synlige spor etter de to registrerte ferdselsveiene som er automatisk freda kulturminner i området. Planen anses

likevel i konflikt med disse, og saken må derfor legges fram for Riksantikvaren som en dispensasjonssøknad ved en ev. konsesjon. Fylkeskommunen uttaler at de vil anbefale dispensasjon. NVE mener forholdet til kulturminner ikke har avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet siden kulturminner og ev. nye funn kan ivaretas gjennom standardvilkår om kulturminner. Med god detaljplanlegging og ved å utvise varsomhet i nærhet av kulturminnene mener NVE tiltaket er akseptabelt. Dersom det gis konsesjon må Røldal-Suldal kraft AS ha søkt om og fått dispensasjon fra Riksantikvaren før anleggsarbeidet starter.

Sumvirkninger

Sumvirkninger utgjør her de samlede konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område eller den systematiske påvirkningen på et eller flere bestemte tema. Selv om det enkelte utbyggingsprosjekt kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser.

NVE er enig med de høringsparter som har tatt opp at sumeffekten av en eventuell utbygging må inngå i vurderingen. Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven i Ot.Prp. nr. 39 (1998-1999), side 105 og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

I Røldalområdet har NVE i alt 11 søknader på ulikt stadium i en søknadsprosess. Inne i Valldalen har Småkraft AS i alt 5 prosjekter, Holdøla, Strandåna, Grøno, Middalen og Trossovdalen kraftverk. De tre sistnevnte omfattes av plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger. For disse ble det derfor utarbeidet melding om planene, og NVE har fastsatt et utredningsprogram. Når søknadene er ferdig utarbeidet vil disse bli sendt på høring sammen med de to førstnevnte som er lagt på vent slik at det kan foretas en helhetlig samlet vurdering av disse fem prosjektene. Vi har derfor ikke vurdert disse nærmere.

NVE har videre hatt på høring og vært på befaring av i alt 6 prosjekter. Disse er nå til sluttbehandling i NVE. Dette gjelder prosjektene Grøndalselva, Einungstølsåna, Botnen, Midtlægre, Tufteelva og Mjølåna kraftverk.

Grøndalselva er en elv som kommer inn i Røldalsvatnet på østsiden. Einungstølsåna kommer inn i Valldalselva rett nedenfor Valldalsdammen. Botnen vil utnytte et fall i et vassdrag som kommer inn i sørenden av Røldalsvatnet. Midtlægre vil utnytte fallet mellom reguleringsmagasinene Kaldevatnet og Votnavatnet som utgjør en del av reguleringsmagasinene for Novle kraftverk. Tufteelva og Mjølåna kraftverk er to planlagte kraftverk i Tufteelva som kommer inn i Storelva ved Røldal.

NVE har i tillegg mottatt en søknad om bygging av Kolåsåna kraftverk sørvest for Lonavatnet. Denne kom inn en del senere enn de øvrige og er foreløpig plassert i kø. Et vedtak i den saken vil ligge en stund frem i tid, og av hensyn til fremdriften for de øvrige er denne ikke tatt med i denne omgang.

I denne omgang vil NVE sluttbehandle søknadene om bygging av Einungstølsåna, Grøndalselva, Botnen og Midtlægre kraftverk. Disse har vært på høring, nogenlunde sammenfallende i tid. Det samme gjelder også for de to prosjektene Tufteelva og Mjølåna kraftverk. Når disse likevel ikke tas med i denne omgang, skyldes det at høringsuttalelsene har avdekket at disse prosjektene er betydelig mer konfliktfylte enn de øvrige. NVE trenger derfor noe mer tid i sluttbehandlingen av disse frem til vedtak fattes.

NVE vurderer grunnlaget for å kunne vurdere sumvirkninger som godt. Dette ut fra foreliggende søknader med fagrapporter, innkommende høringsuttalelser, utarbeidede kommunale og fylkeskommunale planer om småkraftverk i området, og befaring av alle 4 prosjektene.

I fylkesdelplan for små kraftverk i Hordaland er Røldalsområdet oppført som eget delområde. Det omfatter et areal på 451 km² som dekker alle de 11 søknadene som er omtalt ovenfor. Fylket har ikke lagt planen til grunn i sine uttalelser da de har uttalt seg før denne var vedtatt. Vi har likevel tatt hensyn til de momenter som er spesielt anført for området. I planen er temaet sårbart høyfjell gitt verdivurdering stor, og datagrunnlaget er ansett som godt. For temaene inngrepsfrie naturområder, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv er verdivurderingen satt til middels. INON og friluftsliv er ansett for å ha godt datagrunnlag, mens for de to andre temaene er datagrunnlaget anført som mangelfullt.

Biologisk mangfold, fisk og fiske og kulturminner og kulturmiljø er gitt verdien "noe", men datagrunnlaget er betraktet som mangelfullt.

Gjennom utarbeidelse av konsesjonssøknader med utarbeidelse av fagrapporter og høring av disse er NVE av den oppfatning at datagrunnlaget nå er å anse som langt bedre.

I kommuneplanen for Odda ligger tre av søknadene som behandles her under temaet sumvirkninger i grønn sone, dvs. lavt konfliktnivå. Einungstølsåna ligger i gul sone dvs. at dette er et område med middels konfliktnivå. Typisk for gul sone er at det her er noen sterke interesser som det må tas hensyn til.

Nedenfor er det gitt en gjennomgang av prosjektenes virkninger for de enkelte temaene og NVEs vurdering av virkningene dersom det settes krav om nødvendige avbøtende tiltak:

Landskap og sårbart høyfjell

Alle de omsøkte prosjektene har tekniske inngrep ovenfor tregrensen, men ikke nødvendigvis i fjellområder som kan karakteriseres som sårbare. Midtlægre kraftverk vil gå i et område som har betydelige inngrep knyttet til eksisterende reguleringer, og en landskapstilpasset utbygging vil etter vårt syn ikke være til nevneverdig sjenanse for temaet. Når det gjelder Grøndalselva kraftverk er inntaket plassert nedenfor den markerte Grøndalsfossen, og ut fra inntaket er det planlagt et borehull for å redusere landskapsvirkningen. I tillegg har NVE lagt vekt på at det siste partiet opp til inntaket kan bygges uten veiframføring. I Einungstølsåna er prosjektet justert etter høringsrunden, slik at en foss av betydelig landskapsmessig verdi nå er tatt ut av prosjektet, samt at tiltaket er planlagt delvis veiløst og med vannvei i tunnel fra inntak ned til kote 850 for alt 1 og 750 for alt 2. NVE mener at tiltaket kan gjøres miljømessig bedre ved ikke å tillate regulering av Nedste Tvillingtjørn med 1 meter av hensyn til negative virkninger for landskap i fjellområdet. Det er videre vår oppfatning at med bygging etter alt. 2 vil de landskapsmessige virkningene bli vesentlig mindre enn for alternativ 1 ved at tunnelpåhugget kommer godt nedenfor tregrensen. For Botnen kraftverk er NVE av den oppfatning at prosjektet må justeres noe ved at den mest synlige og landskapsmessig mest konfliktfylte overføringen tas ut av prosjektet. Det vil da være akseptabelt ut fra disse hensyn.

Gjennom justering av de tekniske løsningene for prosjektene Einungstølsåna og Botnen kraftverk, og krav til minstevannføring i alle unntatt Midtlægre som allerede er tørrlagt i store deler av barmarkssesongen, mener NVE at virkningene for dette temaet er akseptable.

Biologisk mangfold, herunder villrein

Det er ikke registrert rødlistede arter som vil bli berørt av utbyggingen. Gjennom utarbeidelsene av rapporter om biologisk mangfold og egen rapport om villrein for Midtlægre må temaet anses å være tilstrekkelig utredet, jf. naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Einungstølsåna så er det registrert en svært viktig naturtype, "bergvegg og bergsprekk". Lokaliteten består av knauser, grunne bergflater med tynt jordsmonn og sildrearter i fuktsprekker. Husdyr på beite er positivt for denne lokaliteten. I tillegg er det her registrert to naturtyper med lokal verdi. Med flytting av kraftstasjon, vannvei i tunnel og slipp av minstevannføring hele året vil disse lokalitetene etter vårt syn ivaretas.

Det er ikke kjente fiskeinteresser i noen av vassdragene som planlegges utbygget, og NVE har derfor ikke tillagt dette temaet vekt i denne vurderingen.

For å få tilstrekkelig informasjon om villrein har NVE bedt om tilleggsrapport om villrein for Midtlægre. NVE har videre for alle tiltakene brukt tilgjengelig informasjon, høringsuttalelser, fylkesdelplan. Denne sammen med villreinnemdas uttalelser i saken om Grøndalselva og Midtlægre, har etter vår vurdering gitt en god oversikt over konfliktnivået knyttet til villrein. NVE mener at konfliktnivået for villrein er akseptabelt gitt at det tas hensyn knyttet til restriksjoner på tidspunkt for anleggsdrift og ved utføring av anleggene slik som ingen varig ny anleggsvei, (Grøndalselva og Midtlægre), delvis veiløs bygging, (Botnen og Einungstølsåna) samt nedgravde rørgater og krav om tunnel på deler av vannveien både for Grøndalselva og Einungstølsåna. Ytterligere spesifikke krav til gjennomføring av en utbygging er forhold som kan ivaretas av NVE som del av detaljplanleggingen og oppfølging i byggeperioden.

Med nødvendige tilpasninger, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljømessig forsvarlige teknikker, mener NVE at tiltakenes virkninger for biologisk mangfold er moderate, og at de ikke strekker seg ut over virkninger for de enkelte prosjektene.

INON

Et stort sammenhengende INON-område som berøres ligger i det alt vesentlige innenfor Hardangervidda nasjonalpark. Ingen av tiltakene vil imidlertid redusere INON-områder innenfor nasjonalparkgrensene. Det er relativt små tekniske inngrep som utløser INON-reduksjon og NVE mener den reelle påvirkningen på områdene er lav.

Friluftsliv

I fylkesdelplan for småkraftverk er områder nært eller i utkanten av Hardangervidda nasjonalpark registrert med stor verdi for friluftsliv. For å ivareta friluftsinteressene NVE sette vilkår som ivaretar elvene som landskapselement der vi mener det er viktig, for eksempel gjennom slipp av minstevannføring. For alle elvene vil NVE sette krav om nedgraving av rørgate, og for Einungstølsåna og Grøndalselva kan NVE akseptere tiltakets virkning for friluftsliv dersom vannveien på deler av strekningen går i tunnel.

Einungstølsåna ligger nær Hardangervidda nasjonalpark og er den mest konfliktfylte av disse elvene med tanke på friluftsliv. Her vil det bli lagt ekstra vekt på avbøtende tiltak som ivaretar friluftslivet, som at tiltaket bygges delvis veiløst mellom tunnelpåhugg og inntak, vannvei i tunnel mellom kote 883 og 850 (alt. 1) og 750 (alt. 2). Som nevnt under temaet "landskap og sårbart høyfjell", så vil virkningen ha absolutt lavest konfliktnivå ved bygging, etter alternativ 2 fordi tunnelpåhugget blir nedenfor tregrensen, og dermed også mindre veibygging. I tillegg kan en sesongbasert minstevannføring ivareta elva som landskapselement i tilstrekkelig grad.

Kulturminner og kulturmiljø

Ved Botnen vil en ev rørgate krysse en gammel ferdselsvei flere steder. Ferdselveien er et automatisk fredet kulturminne. Saken må derfor legges fram for Riksantikvaren ved en ev. konsesjon. For Midtlægre har fylkeskommunen uttalt at de er innstilt på å anbefale at Riksantikvaren gir dispensasjon fra kulturminneloven knyttet til at det er påvist gamle ferdselsveier. For begge vil NVE påse at en tillatelse foreligger før det kan foretas eventuell utbygging.

For øvrig er det gjort befaringer for alle prosjektene unntatt Grøndalselva. Disse ikke har avdekket flere automatisk fredete kulturminner enn de som allerede var kjent. For Grøndalselva er det uklart for NVE om fylkeskommunen vil ha befarings, men NVE kan påse at dette er avklart før vi påbegynner en ev. detaljplangodkjenning. Standardvilkår i en konsesjon inneholder ellers krav om varsling dersom det støtes på slike under anleggsarbeidene.

Reiseliv

Mye av reiselivet i Røldal er knyttet til skisenteret. Dette området blir ikke berørt. Valldalen er inngangsport til Hardangervidda. De fem prosjektene der inne vil senere vurderes for seg. Einungstølsåna, som ligger nær innfallsporten, er tilpasset gjennom at fossen er ivaretatt ved justering av prosjektet. Her er det i tillegg gjort avbøtende tiltak for å minske synligheten av de tekniske inngrepene av en ev. utbygging, slik som at vannveien legges i tunnel etter alternativ 2 og at det settes krav om minstevannføring hele året.

Samfunnsmessig nytte

Ved gjennomføring av alle prosjektene vil dette etter søknadene gi ny årlig produksjon av fornybar energi på i overkant av 40 GWh, og trolig utløse lokal aktivitet og verdiskapning. Utbygging av flere kraftverk vil bidra til å styrke nettutviklingen i området, hvilket er nødvendig for å kunne utvikle fremtidige småkraftprosjekter i et visst omfang i dette området.

Oppsummering

Gjennom tilpasninger av prosjektene knyttet til teknisk utførelse, krav om nedgravde rørgater og til dels vannvei i tunnel, til dels ingen varige anleggsveier, krav om minstevannføring for flere av elvene og nødvendige restriksjoner knyttet til periode for anleggsdrift av hensyn til villrein, er NVE av den oppfatning at disse prosjektene ikke vil ha konsekvenser som strekker seg ut over det som gjelder for det enkelte prosjekt.

NVE har i egne vedtak av i dag gitt tillatelse til bygging av Botnen kraftverk og Midtlægre kraftverk samt i innstilling til OED anbefalt at det gis tillatelse til bygging av Grøndalseva kraftverk. For NVEs vurdering i denne søknaden om tillatelse til bygging av Einungstølsåna kraftverk viser vi til vår konklusjon nedenfor.

Landbruk

Utbyggingsområdet benyttes i liten grad til landbruksformål. Områdene rundt Midtlægervatnet og et lite stykke oppover mot Kaldevatnet er regnet som et godt beiteområde. I følge søker skal dette ivaretas ved etablering av rørgate med tilbakefylling av naturlig substrat oppe på rørgaten. En utbygging av kraftverket vil etter vårt syn ikke redusere kvaliteten på beiteområdene nevneverdig.

Samfunnsmessige virkninger

Et investeringsprosjekt som her vil koste over 40 millioner kroner vil kunne gi ringvirkninger både lokalt og regionalt, som kjøp og salg av varer og tjenester både i en ev. byggeperiode og driftsfase. NVE mener at den ev. utbyggingen vil styrke økonomien lokalt, samt gi 13,8 GWh ny fornybar energi til samfunnet. Særlig positivt mener NVE det er at en ev. utbygging utnytter energien i et fall som allerede er sterkt regulert samtidig som kraftverket vil ha små konsekvenser for det lokale miljøet.

Oppsummering

En utbygging av kraftverket etter foreliggende planer vil gi til sammen 13,8 GWh årlig i fornybar energi. Kraftverket vil benytte energien i fallet til en elv som allerede gjennomregulert og som brukes til å overføre vann mellom to reguleringsmagasin. Området er allerede sterkt preget av tekniske inngrep.

Den største biologiske verdien i området er knyttet til villrein. NVE ser rørgaten som det mest utfordrende både med tanke på villrein og landskap som kan beskrives som et typisk skrint høyfjellandskap. Av betydning for en ev. konsesjon er at det legges ekstra vekt på etablering av vannvei som ivaretar landskapet og villreinens kår på en god måte. Vi kan ikke se at det foreligger andre forhold som berører allmenne interesser i vesentlig grad og som ikke kan ivaretas gjennom godkjenning av detaljplaner og oppfølging av byggeperioden.

NVEs konklusjon etter vannressursloven

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Røldal-Suldal kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Midtlægre kraftverk. Det gis tillatelse til å regulere tjern på kote 1183 med 0,5 senkning av naturlig vannstand. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Røldal – Suldal kraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 1 km 22 kV luftlinje eller kabel til eksisterende linjenett. Det aktuelle nettet eies av Hydro. Odda energi har også nett i området. Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Dersom Røldal Suldal Kraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE vil ikke godkjenne detaljplaner før tiltakshaver kan dokumentere at det er nettkapasitet på alle nettnivåer og at de kan tilknytte seg nettet. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

NVEs vurdering og konklusjon etter oreigningsloven

NVE fører en streng praksis når det gjelder å gi samtykke til ekspropriasjon ved bygging av små kraftverk. Begrunnelsen for dette ligger i kravet om interesseovervekt, og det vil da være

samfunnsmessig nytte som legges til grunn. Den private interessen tillegges liten vekt, og det vil derfor være mulig å få et avvikende resultat i avveining av konsekvenser etter vannressursloven og oreigningsloven i og med at i saker etter vannressursloven så vil også fordelene for private interesser inngå i vurderingen. For små kraftverk vil nytteverdien i de fleste tilfelle ikke være så stor at det gir grunnlag for at NVE gir samtykke til ekspropriasjon i stort omfang. Selv om det fra politisk hold er en uttalt målsetting å styrke satsingen på byggingen av små kraftverk innenfor miljømessig akseptable rammer, ikke minst som et ledd i å styrke lokal næringsutvikling, er NVE av den oppfatning at dette må forstås dit hen at det gjelder at de rettigheter som grunneiere allerede besitter eller oppnår råderett over gjennom avtale. Midtlægre kraftverk er planlagt som et småkraftverk med planlagt installert effekt på 3 MW og vil gi noe ny regulerbar kraft, ca. 13,8 GWh. For å kunne gi tillatelse til ekspropriasjon må tiltaket utvilsomt være til større samfunnsmessig nytte enn skade, jf. oreigningsloven, § 2, siste ledd. I dette tilfellet har vi lagt vekt på at en utbygging vil gi en bedre utnyttelse av vannkraftressursen i et allerede sterkt regulert vassdrag, og at det ikke er mulig å utnytte fallet på annen måte.. I den grad det ikke oppnås minnelig avtale mellom berørte rettighetshavere mener NVE at det kan gis samtykke til ekspropriasjon i denne saken.

NVE gir i medhold av oreigningsloven § 2. nr. 51 samtykke til ekspropriasjon av fallrettigheter og andre nødvendige rettigheter for gjennomføring av tiltaket da kravet om at inngrepet tvilløst er til mer nytte enn skade etter vår oppfatning er oppfylt.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

Regulering av tjern på kote 1183 tillates med inntil 0,5 meter fra terskel på kote 1183 moh og ned til 1182,5 moh. Dette tilsvarer et vannmagasin på 20-30 000 m³.

Fylkesmannen ber om at det må vurderes å sette krav om minstevassføring lik eller større enn alminnelig lavvannføring på utbyggingsstrekningen uten at dette er begrunnet nærmere.

En utbygging av Kaldevasselve vil medføre at strekningen i ettertid vil være tørrlagt store deler av året og ikke bare om sommeren. Det er ikke dokumentert viktige biologiske eller andre allmenne interesser som vil bli vesentlig berørt ved en utbygging av den aktuelle strekningen som i dag er tidvis preget av liten eller ingen vannføring. Vi kan ikke se at det er forhold som skulle tilsi at det bør settes minstevannføring på denne strekningen gitt det hydrologiske regimet som råder.

Manøvreringsreglementet for Kaldevasselve er en del av konsesjonsvilkårene for tilleggsregulering av Røldal Suldalvassdraget, fastsatt i det kgl.res av 14. juli 1972. Reguleringskonsesjonen gjelder i 60 år fra 21/12 1962, dvs. til 21.12.2022. Det må da søkes om fornyelse. Vi kan ikke se at det er forhold som i dag tilsier at det bør settes krav til minstevassføring på utbyggingsstrekningen for Midtlægre kraftverk. En nærmere vurdering av dette spørsmålet kan derfor utstå til det blir søkt om ny reguleringskonsesjon. NVE har i vilkåret satt krav om at det kan pålegges minstevannføring på strekningen i forbindelse med en fornyelse av reguleringskonsesjonen.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Driften av kraftverket må være slik at kjøringen blir mest mulig jevn, og med myke overganger.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Førde og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer i prosjektet, som utforming av inntaket, støydempning og miljøtilpasning av

kraftstasjonen med mer, ligger under denne post. Det må legges særlig vekt på støydemping av hensyn til villrein og nærhet til hytter.

Rørgaten skal graves ned på hele strekningen dersom NVE ikke godkjenner annet av miljømessige hensyn.

De mest forstyrrende delene av anleggsarbeidet skal legges til perioden august - oktober. Anleggsarbeid utenom denne perioden som kan virke forstyrrende på villrein må avklares med villreinnemda.

Endelig plassering og utforming av inntaksdammen må komme fram i detaljplanene. Utbygger må legge stor vekt på at rørgatetraseen blir så lite synlig som mulig etter at anlegget er ferdig.

Eventuelle terrengskader som følge av transport skal utbedres så raskt som mulig.

Vi viser ellers til post 6 nedenfor om kulturminner.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Ev. pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 og at en dispensasjon fra Riksantikvaren er foreligger før innsendelse av detaljplan. Kraftverket kan ikke bygges dersom det er i konflikt med automatisk fredet kulturminne og det ikke gis dispensasjon. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Vi gjør ellers oppmerksom på at Midtlægre kraftverk vil være pliktig å betale konsesjonsavgifter og avstå konsesjonskraft etter bestemmelsene i konsesjon for regulering av ovenforliggende magasin, jf. konsesjon for regulering av Røldal Suldal vassdraget. Vi vil derfor be om at selskapet gir beskjed til NVE så snart kraftverket settes i drift slik at NVE kan beregne kraftgrunnlaget og kreve inn konsesjonsavgifter, samt fastsette det konsesjonskraftvolum som kommunen, eventuelt fylkeskommunen, er berettiget til.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.